

РЕЦЕНЗІЯ

завідувача кафедри кіберспорту та інформаційних технологій
Національного університету фізичного виховання і спорту України,
доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора

Шинкарук Оксани Анатоліївни

на дисертаційну роботу *Хом'яченко Олеси Олександрівни* «Конверсія фізичної підготовки з урахуванням функціональних можливостей спортсменів у спортивних танцях», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність проблеми дослідження. Збільшення кількості престижних змагань у спортивних танцях і напруга змагальної боротьби пред'являє високі вимоги до рівня спеціальної фізичної підготовки і підготовленості спортсменів. Ключовим напрямком реалізації спеціальної фізичної підготовки є формування оригінальної структури функціонального забезпечення спеціальної працездатності танцюристів, яка дозволяє демонструвати рівень артистичної майстерності в умовах високого психоемоційного напруження і розвитку втоми. Одним із проблемних питань фізичної підготовки в спортивних танцях є необхідність розвитку функціональних можливостей спортсменів у відповідності з закономірностями протікання термінових і довгострокових адаптаційних реакцій організму. Прийняті в спортивній практиці методичні підходи до реалізації загальної фізичної підготовленості мають суттєві обмеження в спортивних танцях. Координація рухів, енергозабезпечення, динаміка зусиль і композиція роботи м'язових груп та інше формують особливу структуру функціонального забезпечення спеціальної працездатності і вимагають обґрунтування спеціальних підходів до розвитку рухових здібностей спортсменів.

Склалося протиріччя між необхідністю реалізації загальної фізичної підготовки, формуванням на її основі рухового потенціалу танцюристів і розвитком спеціальних рухових здібностей танцюристів.

Досліджувана проблема в дисертації *Хом'яченко О. О.* «Конверсія фізичної підготовки з урахуванням функціональних можливостей

спортсменів у спортивних танцях» є актуальною, свідчить про зацікавленість з боку тренерів-практиків та науковців і своєчасною.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 рр., згідно з темою кафедри хореографії і танцювальних видів спорту 2.22 «Удосконалення тренувального процесу кваліфікованих спортсменів в спортивних танцях на сучасному етапі розвитку виду спорту» (номер державної реєстрації 0116U001611) та плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 рр., згідно з темою кафедри хореографії і танцювальних видів спорту 2.11 «Управління тренувальними і змагальними навантаженнями кваліфікованих спортсменів у спортивних танцях» (номер державної реєстрації 0121U108969).

Роль автора, як співвиконавця, полягала у формуванні програми фізичної підготовки спеціалізованої спрямованості з урахуванням конверсії функціональної підготовленості кваліфікованих спортсменів у спортивних танцях, які спеціалізуються в стандартній європейській програмі. Автором розроблено науково-методичний підхід до конверсії фізичної підготовки спортсменів у спортивних танцях.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертаційній роботі відповідно до теми дослідження визначено об'єкт (фізична підготовка спортсменів-танцюристів) та предмет дослідження (програма конверсії фізичної підготовки, в тренувальній діяльності кваліфікованих спортсменів-танцюристів), що відповідають меті та завданням роботи.

Досягнення мети дослідження – розробка програми спеціальної фізичної підготовки з урахуванням сучасних підходів до конверсії фізичної підготовки танцюристів у спортивних танцях – передбачало вирішення таких завдань:

1. Вивчити проблемні питання фізичної підготовки і підготовленості спортсменів-танцюристів, з'ясувати можливості конверсії в якості підвищення спеціалізованої спрямованості фізичної підготовки в спортивних танцях.

2. Обґрунтувати науково-методичний підхід до формування конверсії фізичної підготовки, її принципів та розробити алгоритм конверсії фізичної підготовки в системі тренувального процесу кваліфікованих спортсменів-танцюристів.

3. Систематизувати засоби тренування, спрямовані на підвищення рівня спеціальної фізичної підготовки з урахуванням цільової настанови конверсії фізичної підготовки.

4. Розробити та експериментально перевірити програму фізичної підготовки з урахуванням конверсії функціональної підготовки спортсменів-танцюристів.

Результати дисертаційної роботи мають об'єктивний характер, ґрунтуються на достатній кількості наукового матеріалу, комплексі інформативних методів, адекватних поставленим меті та завданням роботи.

Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням роботи.

Достовірність і новизна отриманих наукових результатів.

Достовірність отриманих результатів підтверджується достатньою кількістю обстежених спортсменів, обраною методикою організації педагогічного дослідження. Отримані здобувачем наукові положення та висновки підтверджені шляхом математичної обробки та статистичного аналізу.

Автором застосовано: аналіз і узагальнення спеціальної літератури, матеріалів мережі Інтернет; теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення; моніторинг симуляції змагальної діяльності в стандартній європейській програмі у півфіналі і фіналі; педагогічний експеримент проведений в природних умовах підготовки танцюристів; інструментальні

методи досліджень з використанням газоаналізу, пульсометрії, біохімічних методів дослідження; методи математичної статистики.

Дисертаційна робота містить **наукову новизну**. Дисертанткою отримано нові дані, а саме: підвищення спеціалізованої спрямованості фізичної підготовки спортсменів-танцюристів шляхом реалізації конверсії підготовки в підготовчому періоді річного циклу; систематизації засобів фізичної підготовки танцюристів з урахуванням конверсії підготовки в підготовчому періоді річного циклу; розроблено програму фізичної підготовки спортсменів; теоретичні та науково-практичні засади формування і реалізації допоміжної фізичної підготовки, спрямованої на конверсію загальної фізичної підготовки танцюристів; алгоритму дій, що спрямовані на реалізацію конверсії для спортсменів, які спеціалізуються у видах спорту, що поєднують спорт та мистецтво і для спортсменів-танцюристів, які спеціалізуються у стандартній європейській програмі спортивного танцю.

Також дістали підтвердження та доповнено дані щодо фізіологічної напруженості змагального навантаження спортсменів-танцюристів; конверсії – тренувальний процес, спрямований на «перенесення» досягнутого рухового й енергетичного потенціалу у процесі переходу від переважного використання засобів загальної фізичної підготовки до спеціалізованих танцювальних вправ; про формування змісту та процедури моделювання процесу дії (моделі дії); структури функціонального забезпечення спеціальної працездатності спортсменів у спортивному танці; доповнено теоретичні положення про закономірності формування адаптаційних ефектів засобів загальної, допоміжної та спеціальної фізичної підготовки, спрямованих на розвиток високо специфічних компонентів функціональних можливостей спортсменів, які спеціалізуються в видах спорту, які поєднують спорт і мистецтво.

Практична значущість досліджень пов'язана з впровадженням запропонованого методичного підходу до вдосконалення фізичної підготовки спортсменів в спортивних танцях з урахуванням специфічних вимог

демонстрації артистичної та хореографічної майстерності спортсменів-танцюристів.

Результати досліджень було впроваджено у навчальний процес студентів кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України (2022 р.); в тренувальний процес клубу спортивного танцю Національного університету фізичного виховання і спорту України «Супаданс» (2022 р.); в тренувальний процес збірної команди Києва зі спортивних танців (2022 р.); у навчально-тренувальний процес Всеукраїнської ради спортивних танців (2022 р.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях. Наукові результати дисертації висвітлені в 14 наукових публікаціях: 6 статей у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у періодичному науковому виданні Чорногорії, проіндексованому в базі даних Scopus (Q3); 6 публікацій апробаційного характеру; 1 публікація додатково відображає наукові результати дисертації.

Характеристика основних положень роботи. Структура роботи має логічну завершеність. Дисертаційна робота викладена на 202 сторінках тексту комп'ютерного набору державною мовою. Вона складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Робота ілюстрована 7 таблицями та 7 рисунками. Усього використано 154 джерела наукової та спеціалізованої літератури, з них 106 – іноземних.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність обраної теми роботи, окреслено зв'язок роботи з науковими планами, темами, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено дані про апробацію отриманих результатів, структуру роботи.

У першому розділі «Шляхи вдосконалення фізичної підготовленості спортсменів-танцюристів з урахуванням виду обраної спеціалізації» автором проаналізовано стан досліджуваної проблеми,

здійснено загальну характеристику підготовленості спортсменів-танцюристів; характеристику рухової активності спортсменів-танцюристів з урахуванням зовнішніх і внутрішніх параметрів навантажень; вивчено проблеми формування конверсії потенціалу спеціальної працездатності спортсменів-танцюристів в системі спеціальної фізичної підготовки; методичні засади формування конверсії фізичної підготовки з урахуванням специфіки демонстрації майстерності спортсменів у видах спорту, які об'єднують спорт і мистецтво.

У 1 розділі доведено проблему та актуальність теми. Аналіз наукової літератури дозволив виявити ступінь вивченості досліджуваної проблеми.

У другому розділі **«Методи і організація дослідження»** відповідно до мети та завдань дослідження обґрунтовано використання методів дослідження, описано організацію дослідження і контингент випробуваних. В роботу було застосовано групу методів, що дозволило отримати інформативні дані.; методи математичної статистики.

Дослідження проводили продовж 2018 – 2022 років у чотири етапи, які вирішували самостійні завдання роботи. Дослідження проведені на базі і за участю членів збірної команди України зі спортивного танцю; клубу спортивного танцю Національного університету фізичного виховання і спорту України «Супаданс».

З метою визначення основної та контрольної групи спортсменів-танцюристів, які спеціалізуються у стандартній (європейській) програмі, аналізувалися дані за результатами виступів на провідних турнірах професіоналів України та світу на чемпіонатах світу та Європи, а також на міжнародних змагання у 2018-2022 рр. В експериментальній частині взяли участь двадцять чотири пари спортсменів-танцюристів, які були розділені на 12 пар основної групи і 12 пар контрольної групи кваліфікації майстри спорту і майстри спорту міжнародного класу.

Всі учасники були проінформовані про вимоги до початку дослідження, а тренери дали письмову згоду на участь спортсменів-

танцюристів в даному дослідженні. Місцевий комітет з етики досліджень в душі Гельсінської декларації схвалив всі процедури.

У третьому розділі «Системний підхід до формування конверсії фізичної підготовки» дисертанткою здійснено теоретичне обґрунтування конверсії фізичної підготовки спортсменів-танцюристів, обґрунтовано механізми формування конверсії фізичної підготовки спортсменів-танцюристів; змодельовано конверсію фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів-танцюристів, розроблено узагальнену модель конверсії фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів-танцюристів, групову модель конверсії фізичної підготовки спортсменів-танцюристів високої кваліфікації.

У четвертому розділі «Програма конверсії фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів-танцюристів» здобувачем здійснено формування функціональної спрямованості засобів загальної та спеціальної фізичної підготовки спортсменів-танцюристів, розроблено основний зміст засобів конверсії фізичної підготовки спортсменів-танцюристів, програма допоміжної фізичної підготовки спортсменів-танцюристів, обґрунтовано зміст і спрямованість тренувальних вправ програми конверсії фізичної підготовки спортсменів-танцюристів, здійснено перевірку результатів застосування експериментальної програми фізичної підготовки, систематизовано чинників, які визначають напрями практичної реалізації конверсії фізичної підготовки спортсменів-танцюристів.

В п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» дисертанткою узагальнено результати дисертаційного дослідження, окреслено їх практичну та теоретичну значущість, висвітлено та обговорено дискусійні питання. Отримано наукові дані трьох рівнів новизни. Перший рівень – результати що набули подальшого розвитку, другий – результати що підтвердили або доповнили наявні дослідження та, по-третє, абсолютно нові наукові дані щодо розробки програми конверсії підготовки в підготовчому періоді річного циклу; систематизації засобів фізичної підготовки танцюристів з урахуванням конверсії підготовки в

підготовчому періоді річного циклу; теоретичних та науково-практичних засад формування і реалізації допоміжної фізичної підготовки, спрямованої на конверсію загальної фізичної підготовки танцюристів, алгоритму дій спрямований на реалізацію конверсії для спортсменів, які спеціалізуються в видах спорту, що поєднують спорт і мистецтво і для спортсменів-танцюристів, які спеціалізуються у стандартній європейській програмі спортивного танцю.

Робота містить висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел та додатки, де відображені в тому числі і акти впровадження результатів. За структурою та змістом дисертаційне дослідження має логічне викладення матеріалу, послідовну побудову, що дозволяє отримати уявлення про досягнення мети та завдань роботи. Матеріал дисертаційної роботи викладено державною мовою, науковим стилем.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи. Суттєвих зауважень до змісту та оформлення дисертаційної роботи в цілому немає. Позитивно оцінюючи дисертацію Хом'яченко О. О., можна зазначити деякі зауваження, побажання і дискусійні питання:

1. Ви використовуєте термін «модель конверсійної процедури»? Що ви розумієте під цим?
2. Здобувач зазначає, що програма включає шість тренувальних мікроциклів, шість відновлювальних мікроциклів, два контрольні мікроцикли, чотири блоки тренувальних занять. Яка їх послідовність? Зміст та особливості підбору таких мікроциклів.
3. Ви використовуєте термін – вправи, близькі до танцювального спорту? Що ви мали на увазі? Які це вправи? Мабуть за структурою змагальної діяльності чи за структурою техніки рухів?
4. В 4 розділі у змісті йде мова про розробку програми допоміжної фізичної підготовки, тоді як завдання, мета, новизна, зміст пов'язані з програмою

конверсії фізичної підготовки. Потребує пояснення, це ототожнення чи різні речі у вашому розумінні?

5. Потребує пояснення яким чином саме конверсія фізичної підготовки вплинула на покращення рівня підготовленості та результативність пар. За якою програмою тренувалася контрольна група, і в чому були відмінності.

Однак, зазначені дискусійні питання не впливають на загальну позитивну оцінку поданої роботи і не знижують високого рівня.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота *Хом'яченко О. О.* «Конверсія фізичної підготовки з урахуванням функціональних можливостей спортсменів у спортивних танцях» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, практичну та теоретичну значущість, відповідає вимогам МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор *Хом'яченко О. О.* заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
завідувач кафедри кіберспорту та інформаційних технологій
Національного університету
фізичного виховання і спорту України

Оксана ШИНКАРУК

Підпис Шинкарук О.А. засвідчую:

Оксана Шинкарук О.А.
Національний університет фізичного виховання і спорту України
17.07.2023